

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การเสนอผลการวิจัยและอภิปรายผลในบทนี้ได้แบ่งออกเป็น 7 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ (1) ลักษณะการดำเนินงานหอกระจายข่าว (2) ลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกร (3) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร (4) ความต้องการของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอรายการเทปความรู้การเกษตร (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร (6) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานของเกษตรกรกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร และ (7) ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ลักษณะการดำเนินงานหอกระจายข่าวในจังหวัดนครราชสีมา

แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ (ภาคผนวก ก ตารางภาคผนวกที่ 1)

4.1.1 สภาพทั่วไป พบว่า หอกระจายข่าวส่วนใหญ่จะมีหมู่บ้านละ 1 แห่ง ตั้งอยู่บริเวณบ้านของกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีอุปกรณ์การกระจายเสียง ตั้งแต่ 250-500 วัตต์ โดยสร้างจากเงินของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นส่วนใหญ่ ใช้เงินค่าก่อสร้างเฉลี่ย 20,000 บาทต่อแห่ง ส่วนมากผู้นำท้องถิ่นจะทำหน้าที่ดูแลหอกระจายข่าว โดยทำหน้าที่มาแล้วเฉลี่ย 5.5 ปี ผู้ควบคุมดูแลจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายของหอกระจายข่าวเองเกือบทั้งหมด เฉลี่ย 2,400 บาทต่อปี ปัญหาสำคัญของหอกระจายข่าว คือ อุปกรณ์การกระจายเสียงเสื่อมบ่อ ไม่มีเงินค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาซ่อมบำรุง และจ่ายค่ากระแสไฟฟ้า

4.1.2 ลักษณะการเผยแพร่ความรู้การเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่หอกระจายข่าวจะออกอากาศ วันละ 1 ครั้ง ทุกวัน โดยออกอากาศในตอนเช้า ระหว่างเวลา 05.30 ถึง 08.00 น. รายการการกระจายเสียงในตอนเช้า จะเปิดถ่ายทอดรายการจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และเปิดเทปความรู้จากหน่วยงานราชการ ส่วนมากจะไม่มีการกระจายเสียงในตอนเย็น หอกระจายข่าวจะได้รับเทปความรู้การเกษตรสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลนำมาเผยแพร่เฉลี่ยเดือนละ 1 ม้วน ส่วนมากผู้ควบคุมดูแลจะเปิดเทปความรู้การเกษตร ครั้งละ 1 เรื่อง สัปดาห์ละ 1 ครั้งและ

วันละ 1 ครั้ง เมื่อเผยแพร่เสร็จแล้วส่วนใหญ่จะส่งเทปคืนเกษตรกรตำบล เพื่อนำไปเผยแพร่ต่อในหมู่บ้านอื่น ผู้ควบคุมดูแลใช้วิธีเปิดเทปโดยพิจารณาเลือกเรื่องหรือเนื้อหาให้เหมาะสมกับฤดูกาล และได้รับคำแนะนำจากเกษตรกรตำบล

4.1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและข้อเสนอแนะ พบว่า ผู้ควบคุมดูแลมีความเห็นว่าการทำหน้าที่นี้ เพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของตนเอง และต้องการบริการเกษตรกรเพื่อนบ้าน มีความต้องการได้รับการสนับสนุนเงินค่าตอบแทน เฉลี่ย 480 บาทต่อเดือน ผู้ควบคุมดูแลเห็นว่าประเภทรายการที่มีประโยชน์ คือ รายการถ่ายทอดจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กับรายการเทปความรู้การเกษตรและการประกอบอาชีพ ผู้ควบคุมดูแลให้ข้อเสนอแนะว่า ควรได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การกระจายเสียงเปลี่ยนใหม่ และได้รับการสนับสนุนเทปความรู้อย่างต่อเนื่อง

4.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกร

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 3)

(1) เพศ พบว่าเพศของเกษตรกรที่รับฟังรายการจากหอกระจายข่าว เป็นเพศชาย และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.2 และร้อยละ 47.8 ตามลำดับ

(2) อายุ พบว่าอายุของเกษตรกรส่วนมาก มีอายุมากกว่า 50 ปี ร้อยละ 30.2 รองลงมาเป็นเกษตรกรมีอายุอยู่ระหว่าง 46-50 ปี 36-40 ปี 41-45 ปี น้อยกว่า 31 ปี และ 31-35 ปี คือ ร้อยละ 17.0 ร้อยละ 15.6 ร้อยละ 15.6 ร้อยละ 11.6 และ ร้อยละ 10.0 ตามลำดับ เกษตรกรมีอายุมากที่สุด 70 ปี น้อยที่สุด 19 ปี เฉลี่ย 45.0 ปี

(3) ระดับการศึกษา เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 89.0 ที่เหลือนอกนั้น จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และอนุปริญญา จำนวน ร้อยละ 9.7 ร้อยละ 1.0 และร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

(4) ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรระหว่าง 11-20 ไร่ 21-30 ไร่ น้อยกว่า 11 ไร่ 31-40 ไร่ มากกว่า 50 ไร่ และ 41-50 ไร่ มีจำนวน ร้อยละ 33.9 ร้อยละ 23.6 ร้อยละ 18.9 ร้อยละ 11.6 ร้อยละ 8.3 และร้อยละ 3.7 ตามลำดับ เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ถือครองมากที่สุด 180 ไร่ น้อยที่สุด 1 ไร่ และพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 26.3 ไร่

ตารางที่ 3 ลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกร

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
เพศ		
ชาย	157	52.2
หญิง	144	47.8
อายุ		
น้อยกว่า 31 ปี	35	11.6
31 - 35 ปี	30	10.0
36 - 40 ปี	47	15.6
41 - 45 ปี	47	15.6
46 - 50 ปี	51	17.0
มากกว่า 50 ปี	91	30.2
(อายุมากที่สุด 70 ปี น้อยที่สุด 19 ปี อายุเฉลี่ย 45.0 ปี)		
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา (ป.4 ป.6 ป.7)	268	89.0
มัธยมศึกษา (ม.ศ.3)	29	9.7
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	3	1.0
อนุปริญญา	1	0.3
ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร		
น้อยกว่า 11 ไร่	57	18.9
11 - 20 ไร่	102	33.9
21 - 30 ไร่	71	23.6
31 - 40 ไร่	35	11.6

ตารางที่ 3 ลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกร (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
41 - 50 ไร่	11	3.7
มากกว่า 50 ไร่	25	8.3
(ขนาดพื้นที่มากที่สุด 180 ไร่ พื้นที่น้อยที่สุด 1 ไร่ พื้นที่เฉลี่ย 26.3 ไร่)		
ลักษณะการใช้น้ำเพื่อการเกษตร		
เขตน้าฝน	148	49.2
เขตชลประทาน	153	50.8
อาชีพหลัก		
ทำนา	245	81.4
ทำไร่	27	9.0
ปลูกผัก	23	7.6
ไม้ผล	5	1.7
เลี้ยงสัตว์	1	0.3
อาชีพรอง		
รับจ้าง	126	41.9
ทำไร่	70	23.2
เลี้ยงสัตว์	63	20.9
ปลูกผัก	32	10.6
ไม้ผล	5	1.7
หม่อนไหม	5	1.7

ตารางที่ 3 ลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกร (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
รายได้		
น้อยกว่า 30,001 บาท	72	23.9
30,001-50,000 บาท	101	33.6
50,001-70,000 บาท	76	25.2
มากกว่า 70,000 บาท	52	17.3
(รายได้สูงสุด 700,000 บาท ต่ำสุด 4,400 บาท เฉลี่ย 53,278 บาท)		
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1 - 2 คน	16	5.3
3 - 4 คน	113	37.5
5 - 6 คน	139	46.2
มากกว่า 6 คน	33	11.0
(จำนวนสมาชิกมากที่สุด 15 คน น้อยที่สุด 2 คน สมาชิกเฉลี่ย 5 คน)		
จำนวนแรงงานในครอบครัว		
1 - 2 คน	90	30.0
3 - 4 คน	131	43.5
5 - 6 คน	76	25.2
มากกว่า 6 คน	4	1.3
(จำนวนแรงงานมากที่สุด 9 คน น้อยที่สุด 1 คน แรงงานเฉลี่ย 3 คน)		
การฝึกอบรม		
เคย	209	69.4
ไม่เคย	92	30.6

ตารางที่ 3 ลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกร (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
	(N=301)	
จำนวนครั้งที่เข้าอบรม	(n=209)	
1 - 5 ครั้ง	197	65.4
6 - 10 ครั้ง	6	2.0
มากกว่า 10 ครั้ง	6	2.0
การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ		
กลุ่มลูกค้า ช.ก.ส.	106	35.2
กลุ่มลูกค้าสหกรณ์การเกษตร	75	24.9
กลุ่มเกษตรกร	56	18.6
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	56	18.6
กลุ่มยุวเกษตรกร	10	3.3
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ	64	21.3
<u>หมายเหตุ</u> เกษตรกรตอบมากกว่า 1 คำตอบ		
การเปิดรับข่าวสารความรู้การเกษตรจากสื่อ		
หอกระจายข่าว	296	98.3
วิทยุโทรทัศน์	273	90.7
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	248	82.4
วิทยุกระจายเสียง	200	66.4
เอกสารคำแนะนำ	166	55.1
หนังสือพิมพ์	147	48.8
เพื่อนบ้าน	143	47.5
<u>หมายเหตุ</u> เกษตรกรตอบมากกว่า 1 คำตอบ		

ตารางที่ 3 ลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกร (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
ชนิดสื่อที่เกษตรกรได้รับข่าวสารความรู้การเกษตรมากที่สุด		
หอกระจายข่าว	103	34.2
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	84	27.9
วิทยุโทรทัศน์	64	21.3
เอกสารคำแนะนำ	20	6.6
วิทยุกระจายเสียง	16	5.3
หนังสือพิมพ์	11	3.7
เพื่อนบ้าน	3	1.0
ระยะห่างหอกระจายข่าวกับบ้านของเกษตรกร		
น้อยกว่า 51 เมตร	92	30.6
51-100 เมตร	75	24.9
101-150 เมตร	32	10.6
มากกว่า 150 เมตร	102	33.9
(ระยะไกลที่สุด 1,000 เมตร ใกล้ที่สุด 5 เมตร ระยะเฉลี่ย 185 เมตร)		

(5) ลักษณะการใช้น้ำเพื่อการเกษตร พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตชลประทาน ร้อยละ 50.8 และอยู่ในเขตน้ำฝน ร้อยละ 49.2

(6) อาชีพหลักของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำนาหรือร้อยละ 81.4 รองลงมามีอาชีพหลักทำไร่ ร้อยละ 9.0 ส่วนที่เหลือมีอาชีพหลักปลูกผัก ทำสวน ไม้ผล และเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 7.6 ร้อยละ 1.7 และร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

(7) อาชีพรองของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรส่วนมาก มีอาชีพรองรับจ้าง ร้อยละ 41.9 รองลงมา มีอาชีพรองทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก ไม้ผลและหม่อนไหม ร้อยละ 23.2 ร้อยละ 20.9 ร้อยละ 10.6 และร้อยละ 1.7 เท่ากัน ตามลำดับ

(8) รายได้ของครอบครัวเกษตรกรต่อปี รายได้ต่อครอบครัวของเกษตรกรนี้เป็น รายได้ในและนอกภาคเกษตรโดยไม่หักค่าใช้จ่าย พบว่า เกษตรกรมีรายได้อยู่ระหว่าง 30,001-50,000 บาท 50,001-70,000 บาท น้อยกว่า 30,001 บาท และมากกว่า 70,000 บาท คือ ร้อยละ 33.6 ร้อยละ 25.2 ร้อยละ 23.9 และร้อยละ 17.3 ตามลำดับ เกษตรกรมีรายได้มากที่สุด 700,000 บาท รายได้น้อยที่สุด 4,400 บาท รายได้เฉลี่ย 53,278 บาท

(9) จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกร พบว่าในแต่ละครอบครัวของเกษตรกร มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 5 คน ครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 15 คน จำนวนสมาชิก น้อยที่สุด 2 คน ส่วนมากแล้วมีจำนวนสมาชิกอยู่ระหว่าง 5-6 คน รองลงมา มีสมาชิกใน ครอบครัว 3-4 คน มากกว่า 6 คน และ 1-2 คน คือ ร้อยละ 46.2 ร้อยละ 37.5 ร้อยละ 11.0 และร้อยละ 5.3 ตามลำดับ

(10) จำนวนแรงงานในครอบครัวของเกษตรกร พบว่า ส่วนมากมีจำนวนแรงงาน ในครอบครัวระหว่าง 3-4 คน รองลงมา มีแรงงานระหว่าง 1-2 คน 5-6 คน และ มากกว่า 6 คน คือ ร้อยละ 43.5 ร้อยละ 30.0 ร้อยละ 25.2 และร้อยละ 1.3 ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานในครอบครัวมากที่สุด 9 คน น้อยที่สุด 1 คน และจำนวน แรงงานในครอบครัวเกษตรกรเฉลี่ย 3 คน

(11) การเข้ารับการฝึกอบรมทางด้านการเกษตรของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการอบรมทางด้านการเกษตรในรอบ 5 ปี ที่ผ่านมา ร้อยละ 69.4 และเป็น เกษตรกรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมทางด้านการเกษตร ร้อยละ 30.6

ในจำนวนเกษตรกรที่เคยเข้ารับการอบรมดังกล่าว ร้อยละ 65.4 ได้เข้า รับการอบรม 1-5 ครั้ง ส่วนที่เหลือเคยเข้ารับการอบรม จำนวน 6-10 ครั้ง และมากกว่า 10 ครั้ง ร้อยละ 2.0 เท่ากัน

ส่วนมากแล้วเกษตรกรเข้ารับการอบรมทางการเกษตรประมาณปีละ 1 ครั้ง เป็นเรื่องทั้งที่เกี่ยวกับ ด้านพืช ด้านสัตว์ ไร่นาสวนผสม การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การขยายพันธุ์พืช และทำสวนไม้ผล เป็นต้น

(12) การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 35.2 รองลงมาเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 24.9 นอกนั้น เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มสุขุเกษตรกร ร้อยละ 18.6 เท่ากัน และร้อยละ 3.3 ตามลำดับ ที่เหลือไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ ร้อยละ 21.3

(13) การเปิดรับข่าวสารความรู้การเกษตรจากสื่อ พบว่าเกษตรกรเปิดรับข่าวสารความรู้จากสื่อมากกว่า 1 สื่อ โดยเปิดรับข่าวสารความรู้จากสื่อหออกระจ่ายข่าวมากที่สุด รองลงมาได้แก่สื่อวิทยุโทรทัศน์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร วิทยุกระจายเสียง และเอกสารคำแนะนำ คือ ร้อยละ 98.3 ร้อยละ 90.7 ร้อยละ 82.4 ร้อยละ 66.4 และร้อยละ 55.1 ตามลำดับ

(14) ชนิดสื่อที่เกษตรกรได้รับข่าวสารความรู้การเกษตรมากที่สุด พบว่าเกษตรกรส่วนมาก ได้รับข่าวสารความรู้การเกษตรจากหออกระจ่ายข่าว ร้อยละ 34.2 รองลงมา เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และวิทยุโทรทัศน์ คือ ร้อยละ 27.9 และร้อยละ 21.3 ตามลำดับ

(15) ระยะห่างหออกระจ่ายข่าวกับบ้านของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีบ้านอยู่ห่างจากหออกระจ่ายข่าว มากกว่า 150 เมตร ร้อยละ 33.9 รองลงมาระยะห่างน้อยกว่า 51 เมตร 51-100 เมตร และ 101-150 เมตร คือ ร้อยละ 30.6 ร้อยละ 24.9 และ ร้อยละ 10.6 ตามลำดับ ใกล้ที่สุด 1,000 เมตร ใกล้ที่สุด 5 เมตร เฉลี่ย 185 เมตร

4.3 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร

ในส่วนของความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรนั้นได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ด้าน คือ การรับฟังรายการต่างๆทางหออกระจ่ายข่าว การรับฟังรายการการเกษตร การรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร และความคิดเห็นที่มีต่อการนำเสนอรายการความรู้การเกษตร ซึ่งผลการวิจัยแต่ละด้านมีดังนี้

4.3.1 การรับฟังรายการทางหอกระจายข่าว

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การรับฟังรายการต่าง ๆ ทางหอกระจายข่าวของเกษตรกร

การรับฟัง	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
ความชัดเจนของการรับฟัง		
ชัดเจนดี	143	47.5
พอฟังได้	100	33.2
ไม่ค่อยชัดเจน	58	19.3
จำนวนครั้งการออกอากาศของหอกระจายข่าว		
ในหนึ่งวันที่เกษตรกรรับฟัง		
วันละ 1 ครั้ง	211	70.1
วันละ 2 ครั้ง	90	29.9
จำนวนวันของการออกอากาศในหนึ่งสัปดาห์		
ที่เกษตรกรรับฟัง		
ทุกวัน	176	58.5
สัปดาห์ละ 5-6 วัน	71	23.6
สัปดาห์ละ 3-4 วัน	54	17.9
การรับฟังรายการจากหอกระจายข่าวของเกษตรกร		
ทุกครั้งที่มีการเปิดหอกระจายข่าว	135	44.9
บ่อยมากเกือบทุกครั้งเมื่อมีการกระจายเสียง	106	35.2
ฟังบางครั้ง	56	18.6
ฟังนาน ๆ ครั้ง	4	1.3

ตารางที่ 4 การรับฟังรายการต่าง ๆ ทางหอกระจายข่าวของเกษตรกร (ต่อ)

การรับฟัง	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
ประเภทรายการที่เกษตรกรรับฟัง		
เรื่องการเกษตรและการประกอบอาชีพ	282	93.7
ข่าวของหมู่บ้าน	241	80.1
ข่าวของทางราชการ	234	77.7
เรื่องสุขภาพอนามัย	134	45.5
เรื่องการศึกษา	120	39.9
เหตุผลที่เกษตรกรติดตามรับฟังการกระจายเสียง		
ต้องการความรู้ด้านต่าง ๆ	283	94.0
ต้องการทราบข่าวสารทางราชการ		
และข่าวท้องถิ่น	213	70.8
ต้องการความบันเทิง	40	13.3
หมายเหตุ เกษตรกรตอบมากกว่า 1 คำตอบ		

(1) ความชัดเจนของการรับฟัง พบว่า เกษตรกรรับฟังเสียงจากหอกระจายข่าวชัดเจนดี ฟังได้และไม่ค่อยชัดเจน คือ ร้อยละ 47.5 ร้อยละ 33.2 และร้อยละ 19.3 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการตั้งบ้านเรือนของเกษตรกรที่ไม่ไกลจากที่ตั้งหอกระจายข่าว

(2) จำนวนครั้งการออกอากาศของหอกระจายในหนึ่งวัน พบว่าส่วนใหญ่แล้วหอกระจายข่าวที่เกษตรกรรับฟังออกอากาศวันละ 1 ครั้ง จำนวนร้อยละ 70.1 ที่เหลือจะออกอากาศวันละ 2 ครั้ง ร้อยละ 29.9 ทั้งนี้เป็นไปตามที่ผู้ควบคุมดูแลหอกระจายข่าวซึ่งส่วนมากเปิดออกอากาศวันละ 1 ครั้ง

(3) จำนวนวันของการออกอากาศในหนึ่งสัปดาห์ เกษตรกรได้ให้ข้อมูลว่า หอกระจายข่าวของหมู่บ้านทำการออกอากาศทุกวันเป็นส่วนมาก ร้อยละ 58.5 ส่วนที่เหลือ ออกอากาศ สัปดาห์ละ 5-6 วัน และสัปดาห์ละ 3-4 วัน ร้อยละ 23.6 และร้อยละ 17.9 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะส่วนมากผู้ควบคุมดูแลหอกระจายข่าวจะเปิดออกอากาศทุกวัน

(4) การรับฟังรายการจากหอกระจายข่าวของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรติดตามรับฟังรายการจากหอกระจายข่าวทุกครั้งที่มีการเปิดกระจายเสียง ร้อยละ 44.9 รองลงมา เกษตรกรติดตามรับฟังบ่อยมากเกือบทุกครั้งเมื่อมีการกระจายเสียง ฟังบางครั้ง และฟังนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 35.2 ร้อยละ 18.6 และร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

การวิจัยนี้สอดคล้องกับเอกชัย และคณะ (2534) ที่ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้การเกษตรในท้องที่จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรส่วนมากติดตามรับฟังรายการจากหอกระจายข่าวทุกครั้งที่มีการเปิดกระจายเสียง ทั้งนี้แล้วแต่ภารกิจของเกษตรกรที่จะต้องออกไปปฏิบัติก่อนเวลากระจายเสียง ทำให้ไม่ได้รับฟัง

(5) ประเภทรายการที่เกษตรกรรับฟัง พบว่า รับฟังมากกว่า 1 รายการ เกษตรกรส่วนมากนิยมรับฟังรายการเกี่ยวกับการเกษตรหรือการประกอบอาชีพ ร้อยละ 93.7 รองลงมา เป็นรายการข่าวหมู่บ้าน ข่าวของทางราชการ เรื่องสุขภาพอนามัย และเรื่องการศึกษา ร้อยละ 80.1 ร้อยละ 77.7 ร้อยละ 45.5 และร้อยละ 39.9 ตามลำดับ

อาจกล่าวได้ว่าเรื่องที่นำเสนอทางหอกระจายข่าวเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเกษตรกรทั้งสิ้น เกษตรกรจึงให้ความสนใจ ทั้งที่เป็นข้อมูลข่าวสารจากทางราชการและในท้องถิ่นของเกษตรกรเอง

(6) เหตุผลที่เกษตรกรติดตามรับฟังการกระจายเสียง พบว่า เกษตรกรได้ติดตามรายการกระจายเสียงจากหอกระจายข่าว เพราะต้องการรับฟังความรู้ด้านต่าง ๆ ร้อยละ 94.0 และต้องการรับทราบข่าวสารทางราชการและข่าวท้องถิ่น ร้อยละ 70.8 ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของเกษตรกรทั้งสิ้น

การวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับเอกชัย และคณะ (2534) ที่ศึกษาการใช้ประโยชน์หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้การเกษตรในท้องที่จังหวัดระยอง พบว่า ส่วนมากเกษตรกรต้องการรับฟังความรู้และข่าวสารการเกษตรทั้งนี้รายการข่าวจะมีความรู้แทรกอยู่ด้วยเสมอ

4.3.2 การรับฟังรายการการเกษตรทางหอกระจายข่าว

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 การรับฟังรายการการเกษตรของเกษตรกร

การรับฟังรายการการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
การรับฟังรายการการเกษตร		
เคย	301	100.0
ไม่เคย	-	-
ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการรับฟังรายการการเกษตร		
ตอนเช้า ระหว่างเวลา 06.30-07.00 น.	260	86.4
ตอนเย็น ระหว่างเวลา 18.00-19.00 น.	41	13.6

(1) การรับฟังรายการการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดเคยรับฟังรายการความรู้ทางการเกษตรจากหอกระจายข่าว คือ ร้อยละ 100.0 ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรตำบลได้สนับสนุนเทปความรู้การเกษตร ให้กับหอกระจายอย่างต่อเนื่อง จึงมีการเปิดเทปความรู้การเกษตรให้เกษตรกรได้รับฟังอยู่เสมอ

(2) ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการรับฟังรายการการเกษตรมากที่สุด พบว่าเกษตรกรรับฟังรายการการเกษตรมากที่สุดในตอนเช้าระหว่างเวลา 06.30-07.00 น. ร้อยละ 86.4 และรับฟังตอนเย็นระหว่างเวลา 18.00-19.00 น. ร้อยละ 13.6 อาจเนื่องมาจากเกษตรกรอยู่บ้านในตอนเช้า ยังไม่ออกไปประกอบกิจกรรมในไร่นา ทำให้ได้รับฟังรายการจากหอกระจายข่าวที่ส่วนมากเปิดในตอนเช้า โดยสอดคล้องกับเอกชัย และคณะ (2534) ที่ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้การเกษตรในท้องที่จังหวัดระยอง พบว่าเกษตรกรรับฟังรายการเกษตรในช่วงตอนเช้า ระหว่างเวลา 06.00-08.00 น.

4.3.3 การรับฟัง^๕เนื้อหาความรู้การเกษตร

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ^๕เนื้อหาความรู้การเกษตรที่เกษตรกรรับฟัง

เนื้อหาความรู้ ^๕	การรับฟัง			
	เคย		ไม่เคย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)				
การทำนา	266	88.4	35	11.6
ไถนาส่วนผสม	246	81.7	55	18.3
การเลี้ยงสัตว์	224	74.4	77	25.6
การปลูกผัก	217	72.1	84	27.9
การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	214	71.1	87	28.9
การทำสวนไม้ผล	208	69.1	93	30.9
การใช้ปุ๋ย	201	66.8	100	33.2
การปลูกพืชไร่	191	63.5	110	36.5
การเลี้ยงปลา	189	62.8	112	37.2
การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	154	51.2	147	48.8
การใช้ บำรุงรักษา และการอนุรักษ์ดิน	127	42.2	174	57.8
การใช้น้ำเพื่อการเกษตร	110	36.5	191	63.5
โครงการเกี่ยวกับการพัฒนา				
ทางการเกษตรของรัฐบาล	110	36.5	191	63.5
การตลาดสินค้าเกษตร	105	34.9	196	65.1
การจัดตั้งและพัฒนา				
กลุ่มทางการเกษตร	100	33.2	201	66.8

(1) เนื้อหาความรู้การเกษตรที่เกษตรกรรับฟัง พบว่าเกษตรกรรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรมากกว่า 1 เรื่อง และเนื้อหาที่รับฟังมีจำนวนสูงกว่าร้อยละ 50.0 มีจำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ความรู้เรื่องการทำนา ร้อยละ 88.4 รองลงมา เกษตรรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรในเรื่องไถนาสวนผสม การเลี้ยงสัตว์ การปลูกผัก การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การทำสวนไม้ผล การใช้ปุ๋ย การปลูกพืชไร่ การเลี้ยงปลา การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม คือ ร้อยละ 81.7 ร้อยละ 74.4 ร้อยละ 72.1 ร้อยละ 71.1 ร้อยละ 69.1 ร้อยละ 66.8 ร้อยละ 63.5 ร้อยละ 62.8 และร้อยละ 51.2 ตามลำดับ

เกษตรกรส่วนใหญ่เคยรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรที่นำเสนอเผยแพร่ทางหอกระจายข่าว แต่บางส่วนหรือบางเรื่องเกษตรกรไม่เคยรับฟัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรมีการกิจต้องออกไปประกอบอาชีพหรือไม่อยู่บ้าน ทำให้ไม่ได้รับฟัง

(2) การนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรได้นำเนื้อหาความรู้ที่รับฟังไปใช้ประโยชน์มากกว่า 1 เรื่อง และเนื้อหาที่นำไปใช้ประโยชน์จำนวนสูงกว่า ร้อยละ 50.0 มีจำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ความรู้เรื่องการทำนา รองลงมาเป็นเรื่องไถนาสวนผสม การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การใช้ปุ๋ย และการปลูกพืชไร่ คือ ร้อยละ 65.4 ร้อยละ 63.8 ร้อยละ 63.1 ร้อยละ 61.8 ร้อยละ 60.1 และร้อยละ 52.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

กล่าวได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้นำเนื้อหาความรู้การเกษตรที่ตรงกับอาชีพหลักและอาชีพรองของตนเองไปใช้ปฏิบัติในไร่นา การวิจัยนี้สอดคล้องกับพรพิมล (2533) ที่ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้นำต่อการได้ความรู้ทางการเกษตรจากสื่อมวลชนอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรผู้นำส่วนใหญ่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากสื่อมวลชนไปปรับปรุงอาชีพของตนเอง

(3) ระดับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้ทางการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้ทางการเกษตรที่ระดับมาก ใน 8 เรื่อง ได้แก่ ไถนาสวนผสม การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ การทำสวนไม้ผล การทำนา การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การใช้ปุ๋ย และการเลี้ยงปลา (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 7 การนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร

เนื้อหาความรู้	การนำไปใช้ประโยชน์			
	เคย		ไม่เคย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)				
การทำนา	241	80.1	60	19.9
ไถนาสวนผสม	197	65.4	104	34.6
การปลูกผัก	192	63.8	109	36.2
การเลี้ยงสัตว์	190	63.1	111	36.9
การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	186	61.8	115	38.2
การใช้ปุ๋ย	181	60.1	120	39.9
การปลูกพืชไร่	159	52.8	142	47.2
การทำสวนไม้ผล	147	48.8	154	51.2
การเลี้ยงปลา	117	38.9	184	61.1
การใช้บำรุงรักษา และการอนุรักษ์ดิน	94	31.2	207	68.8
การใช้น้ำเพื่อการเกษตร	94	31.2	207	68.8
การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	73	24.3	228	75.7
การจัดตั้งและพัฒนา กลุ่มทางการเกษตร	72	23.9	229	76.1
โครงการเกี่ยวกับการพัฒนา ทางการเกษตรของรัฐบาล	68	22.6	233	77.4
การตลาดสินค้าเกษตร	64	21.3	237	78.7

ตารางที่ 8 ระดับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้ทางการเกษตรของเกษตรกร

เนื้อหา	ระดับความต้องการ					ความหมาย
	1	2	3	Mean	S.D.	
ไ้ร่นาส่วนผสม	34	36	231	2.65	0.67	มาก
การปลูกผัก	33	69	199	2.55	0.68	มาก
การเลี้ยงสัตว์	40	63	198	2.53	0.72	มาก
การทำสวนไม้ผล	34	85	182	2.49	0.69	มาก
การทำนา	42	91	168	2.42	0.72	มาก
การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	38	123	140	2.34	0.79	มาก
การใช้ปุ๋ย	36	133	132	2.32	0.68	มาก
การเลี้ยงปลา	52	104	145	2.31	0.63	มาก
การตลาดสินค้าเกษตร	40	141	120	2.27	0.68	น้อย
การใช้ บำรุงรักษา และการอนุรักษ์ดิน	45	149	107	2.21	0.68	น้อย
การใช้น้ำเพื่อการเกษตร	57	128	116	2.20	0.73	น้อย
การปลูกพืชไร่	72	98	131	2.20	0.80	น้อย
การจัดตั้งและพัฒนา กลุ่มทางการเกษตร	61	136	104	2.14	0.73	น้อย
โครงการเกี่ยวกับการพัฒนา ทางการเกษตรของรัฐบาล	74	127	100	2.09	0.76	น้อย
การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	80	117	104	2.08	0.78	น้อย

เนื้อหาความรู้ทางการเกษตรที่เกษตรกรต้องการรับฟังส่วนมาก จะสอดคล้องกับอาชีพหลัก และอาชีพรองของเกษตรกร เป็นผลทำให้เกิดความสนใจและต้องการรับฟัง ส่วนของเนื้อหาความรู้ที่ไม่ตรงกับกิจกรรมของตนเองเกษตรกรก็สนใจต้องการรับฟัง เพื่อเสริมความรู้ และอาจนำไปทดลองปฏิบัติ หรือสนใจหาข้อมูลเพิ่มเติมทั้งจากเกษตรตำบล และแหล่งอื่น ๆ ก่อนตัดสินใจนำไปปฏิบัติจริงในไร่นาเป็นการกระจายการผลิต

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรถึงความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้ทางการเกษตรของประเด็นในแต่ละเรื่อง พอจะสรุปได้ดังนี้

ไร่นาสวนผสม เกษตรกรมีความต้องการรับฟังในประเด็นของรูปแบบการทำ ไร่นาสวนผสม และเกษตรธรรมชาติ

การปลูกผัก ต้องการรับฟังประเด็นเกี่ยวกับพืชผักสวนครัว พืชผักสมุนไพร การปฏิบัติดูแลรักษา และการป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูผัก

การเลี้ยงสัตว์ ต้องการรับฟังในประเด็นของการเลี้ยงไก่พื้นบ้าน การเลี้ยง เป็ด การเลี้ยงหมู การเลี้ยงโค และการทำแปลงหญ้า

การทำสวนไม้ผล เกษตรกรต้องการรับฟังการขยายพันธุ์ เทคนิคการทำมะม่วง ออกนอกฤดู และการสร้างสวนไม้ผล

การทำนา ต้องการรับฟังประเด็นพันธุ์ข้าวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ต้องการรับฟังข่าวเตือนการระบาดของศัตรูพืช ชนิดของสารเคมี และวิธีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย

การใช้ปุ๋ย รับฟังเกี่ยวกับปุ๋ยหมัก สูตรปุ๋ยที่เหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด และการคูปุ๋ยปลอม

การเลี้ยงปลา รับฟังในประเด็นปลานิล ปลาไน ปลาดุก ปลาตะเพียน การเตรียมบ่อ และการผสมพันธุ์ปลา

(4) การได้รับความรู้จากเทปบันทึกเสียงและความสนใจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า การรับฟังรายการเทปความรู้การเกษตรผ่านหอกระจายข่าวทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และมีความสนใจหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ร้อยละ 92.0 และเกษตรกรเห็นว่าไม่ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นและไม่สนใจหาความรู้เพิ่มเติม ร้อยละ 8.0 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 การได้รับความรู้จากเทปบันทึกเสียงและความสนใจของเกษตรกร

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
ด้านความรู้		
มีความรู้เพิ่มมากขึ้น	277	92.0
ไม่มีความรู้เพิ่มขึ้น	24	8.0
ด้านความสนใจ		
สนใจหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ	277	92.0
ไม่สนใจหาความรู้เลย	24	8.0

การวิจัยนี้สอดคล้องกับกองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร (2533) ที่ศึกษาผลการเผยแพร่เทปความรู้การเกษตรผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย พบว่า ประสิทธิภาพของหอกระจายข่าวในการถ่ายทอดความรู้การเกษตร ทำให้เกษตรกรได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับพรพิมล (2533) ที่ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้นำ ต่อการได้รับความรู้ทางการเกษตรจากสื่อมวลชน อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านความรู้ เกษตรกรผู้นำส่วนมากถึงร้อยละ 94.9 มีความเห็นว่าตนเองได้รับความรู้เพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวางจากสื่อมวลชน ส่วนด้านความสนใจ เกษตรกรผู้นำ ร้อยละ 95.5 ให้ความเห็นว่า รายการความรู้ทางการเกษตรของสื่อมวลชนที่ได้รับฟังนั้น มีส่วนกระตุ้นให้ตนเองแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ

(5) แหล่งที่เกษตรกรสนใจหาความรู้เพิ่มเติม พบว่าแหล่งที่เกษตรกรสนใจหาความรู้เพิ่มเติมมีมากกว่า 1 แหล่ง คือปรึกษาหารือสอบถามปัญหาหรือหาความรู้เพิ่มเติมกับเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล ร้อยละ 84.1 รองลงมา เกษตรกรหาความรู้เพิ่มเติมโดยการพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร อ่านเอกสารคำแนะนำและวิชาการ พูดคุยกับผู้นำชุมชน ทัศนศึกษาดูงานเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ และติดต่อหน่วยงานผู้จัดรายการเทปความรู้การเกษตร ร้อยละ 74.1 ร้อยละ 52.8 ร้อยละ 48.8 ร้อยละ 47.8 และร้อยละ 28.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 แหล่งที่เกษตรกรสนใจหาความรู้เพิ่มเติม

แหล่งความรู้	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
ปรึกษาเกษตรตำบล	253	84.1
พูดคุยกับเพื่อนเกษตรกร	223	74.1
เอกสารคำแนะนำและวิชาการ	159	52.8
พูดคุยกับผู้นำชุมชน	147	48.8
ทัศนศึกษาดูงานเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ	144	47.8
หน่วยงานผู้จัดรายการเทปความรู้การเกษตร	86	28.6

หมายเหตุ เกษตรกรตอบมากกว่า 1 คำตอบ

การวิจัยนี้สอดคล้องกับพรพิมล (2533) ที่ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้นำต่อการได้รับความรู้ทางการเกษตรจากสื่อมวลชน อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรผู้นำได้นำเอาความรู้ทางการเกษตรที่ได้จากสื่อมวลชนไปพูดคุยแลกเปลี่ยน กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเพื่อนเกษตรกร กล่าวได้ว่าเกษตรกรมีความตื่นตัว และให้ความสนใจรับความรู้ทางการเกษตรมากขึ้น

(6) การแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับฟังกับเพื่อนเกษตรกร (ตารางที่ 11)

พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ จะนำเอาความรู้ทางการเกษตรที่ได้รับฟังจากหอกระจายข่าวไปพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนเกษตรกร ร้อยละ 84.1 ที่เหลือไม่เคยนำเอาความรู้ไปพูดคุยกับเพื่อนเกษตรกรร้อยละ 15.9 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่เกษตรกรเห็นว่าได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการรับฟังหอกระจายข่าว และมีความสนใจหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ เกษตรกรจึงนำเอาความรู้ไปพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนเกษตรกรที่ประกอบกิจกรรมคล้ายกัน

ตารางที่ 11 การแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับฟังกับเพื่อนเกษตรกร

การพูดคุยแลกเปลี่ยน	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
เคย	153	84.1
ไม่เคย	48	15.9

4.3.4 ความคิดเห็นที่มีต่อการนำเสนอรายการความรู้การเกษตร

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 12)

(1) ความคิดเห็นต่อรูปแบบรายการ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่ารูปแบบรายการที่น่าเสนอ เช่น การสนทนา บทความ การสัมภาษณ์ เพลงประกอบรายการ สารคดี ตอบปัญหาการเกษตร ข่าวการเกษตร มีความเหมาะสมดีแล้ว ร้อยละ 85.7 และเห็นว่าควรปรับปรุงรูปแบบรายการที่น่าเสนอในบางประเด็น ร้อยละ 14.3 ซึ่งเกษตรกรให้ความเห็นว่า การนำเสนอรายการบางครั้งไม่น่าติดตามรับฟัง เพลงประกอบรายการมากเกินไปทั้งเพลงนำรายการและคั่นรายการ ทั้งนี้การนำเสนอรายการที่ให้ความรู้ควรใช้รูปแบบรายการที่หลากหลายเพื่อให้ น่าติดตามรับฟัง

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นต่อการนำเสนอรายการความรู้การเกษตร

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
รูปแบบรายการ		
ดีแล้ว	258	85.7
ควรปรับปรุง	43	14.3
ความยาวรายการ		
ดีแล้ว	263	87.4
ควรปรับปรุง	38	12.6
ภาษาที่ใช้ในรายการ		
ดีแล้ว	275	91.4
ควรปรับปรุง	26	8.6
ผู้ดำเนินรายการหรือผู้บรรยาย		
ดีแล้ว	278	92.4
ควรปรับปรุง	23	7.6

(2) ความคิดเห็นต่อความยาวของรายการความรู้ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าความยาวรายการความรู้การเกษตรที่นำเสนอผ่านหอกระจายข่าว มีความเหมาะสมดีแล้ว ร้อยละ 87.4 และเห็นว่ายังไม่เหมาะสมควรปรับปรุง ร้อยละ 12.6 เช่น บางเรื่องสั้นเกินไปเกษตรกรไม่เข้าใจ บางเรื่องยาวเกินไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าลักษณะรูปแบบรายการที่นำเสนอ มีความหลากหลาย แต่ละเรื่องจะใช้เวลาที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความยาวของเนื้อเรื่องนั้น ๆ ควรทำเป็นตอนสั้น ๆ นำออกอากาศติดต่อกัน เพราะถ้ายาวเกินไปที่เดียว เกษตรกรจะจำไม่ได้

(3) ความคิดเห็นต่อความภาษาที่ใช้ในรายการความรู้ พบว่า ส่วนใหญ่แล้ว เกษตรกรเห็นว่าภาษาที่ใช้ในรายการความรู้การเกษตรเหมาะสมดีแล้ว ร้อยละ 91.4 ซึ่งได้นำเสนอทั้งภาษาไทยกลางและภาษาท้องถิ่น เกษตรกรเห็นว่าควรปรับปรุง ร้อยละ 8.6 เนื่องจากบางครั้งเกษตรกรต้องการรับฟังภาษาท้องถิ่นที่ฟังเข้าใจง่ายกว่า

(4) ความคิดเห็นต่อผู้ดำเนินรายการหรือผู้บรรยาย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ดำเนินรายการหรือผู้บรรยายมีความเหมาะสมดีแล้ว คือ ร้อยละ 92.4 มีจำนวนน้อยเห็นว่าควรปรับปรุง ร้อยละ 7.6 ในส่วนของการพูดหรือนำเสียงของผู้ดำเนินรายการ ซึ่งเกษตรกรฟังแล้วเห็นว่ายังไม่เป็นธรรมชาติ ควรให้ผู้ดำเนินรายการได้พิจารณาปรับปรุงวิธีการพูดของตนเองให้เหมาะสม เพื่อให้รายการน่าติดตามรับฟัง

4.4 ความต้องการของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอรายการเทปความรู้การเกษตร

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 13)

(1) ความต้องการรับฟังรายการความรู้การเกษตรที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของเกษตรกร เกษตรกรมีความต้องการรับฟังความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตนเองในหลาย ๆ เรื่อง ที่น่าสนใจดังต่อไปนี้ ต้องการรับฟังเรื่องการทำนา จำนวนร้อยละ 72.1 อาจจะเป็นเพราะมีอาชีพหลักทำนา ต้องการรับฟังในประเด็นข้าวพันธุ์ดี การเพิ่มผลผลิตข้าว การดูแลรักษาโรคและแมลงศัตรูข้าว การป้องกันและกำจัด ตลาดและราคา

เกษตรกรต้องการรับฟังเรื่องการทำไร่สวนผสม ร้อยละ 58.8 อาจเป็นเพราะต้องการนำความรู้ด้านนี้ไปปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการผลิตของครอบครัวให้ดีขึ้น โดยต้องการรับฟังในประเด็นรูปแบบการทำหรือกิจกรรมในการทำไร่สวนผสม

เกษตรกรต้องการรับฟังเรื่องการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 53.5 เป็นเพราะต้องการเพิ่มผลผลิตและรายได้แก่ครอบครัว หรือนำไปใช้บริโภคในครัวเรือน เช่น การเลี้ยงไก่ การทำวัคซีนไก่ การเลี้ยงโคเนื้อ การเลี้ยงหมู การจัดการและสุขภาพ การถ่ายพยาธิ การผสมพันธุ์ และการคัดเลือกพันธุ์

ตารางที่ 13 ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอรายการเทปความรู้การเกษตร

การนำเสนอรายการเทปความรู้การเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
รายการความรู้การเกษตรที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ		
การทำนา	217	72.1
การทำไร่ในสวนผสม	177	58.8
การเลี้ยงสัตว์	161	53.5
การทำสวนไม้ผล	142	47.2
การปลูกผัก	138	45.8
การปลูกพืชไร่	124	41.2
การเลี้ยงปลา	117	38.9
<u>หมายเหตุ</u> เกษตรกรตอบมากกว่า 1 คำตอบ		
ความยาวรายการ		
ประมาณ 5 นาที	41	13.5
ประมาณ 10 นาที	61	20.3
ประมาณ 15 นาที	101	33.6
ประมาณ 20 นาที	52	17.3
ประมาณ 30 นาที	46	15.3
เวลาที่ต้องการรับฟัง		
ตอนเช้า เวลา 06.00-07.00 น.	245	81.4
ตอนเย็น เวลา 18.00-19.00 น.	56	18.6
ภาษาที่ใช้ในรายการ		
ภาษาท้องถิ่น	73	24.2
ภาษาไทยกลาง	89	29.6
ผสมทั้งภาษาท้องถิ่นและไทยกลาง	139	46.2

ตารางที่ 13 ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอรายการเทพความรู้การเกษตร (ต่อ)

การนำเสนอรายการเทพความรู้การเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
รูปแบบรายการ		
ตอบปัญหาทางการเกษตร	249	82.7
ข่าวสารการเกษตร	195	64.8
สนทนาสดกับเพลง	160	53.2
สัมภาษณ์	154	51.2
บทความ	118	39.2
สารคดี	115	38.2
นิตยสารการเกษตร	61	20.3
ละคร	45	15.0
หมายเหตุ เกษตรกรตอบมากกว่า 1 คำตอบ		
ผู้ดำเนินรายการ		
ผู้หญิงคนเดียว	23	7.6
ผู้ชายคนเดียว	21	7.0
ผู้หญิงสลับกับผู้ชาย	257	85.4

การวิจัยนี้สอดคล้องกับเอกชัย และคณะ (2534) ที่ศึกษาการใช้ประโยชน์หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้การเกษตรในท้องที่จังหวัดระยอง พบว่าเกษตรกรต้องการรับฟังความรู้ในเรื่อง ข้าว พืชสวน พืชไร่ โรคแมลงศัตรูพืชและการป้องกันกำจัด ปุ๋ย คินและน้ำ การประมงและปศุสัตว์ กล่าวได้ว่าเกษตรกรต้องการรับฟังความรู้การเกษตรที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตนเองทั้งสิ้น

(2) ความยาวของรายการที่ต้องการรับฟังในแต่ละเรื่อง พบว่าเกษตรกรส่วนมากมีความต้องการรับฟังรายการความรู้การเกษตร แต่ละเรื่องมีความยาวประมาณ 15 นาที ร้อยละ 33.6 รองลงมา ประมาณ 10 นาที ประมาณ 20 นาที ประมาณ 30 นาที และประมาณ 5 นาที คือ ร้อยละ 20.3 ร้อยละ 17.3 ร้อยละ 15.3 และร้อยละ 13.5 ตามลำดับ

การวิจัยนี้สอดคล้องกับกองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร (2533) ที่ศึกษาผลการเผยแพร่เทปความรู้การเกษตรผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย พบว่าความสั้นยาวของเรื่องที่นำเสนอในเทปความรู้เหมาะสมดีอยู่แล้ว (10-20 นาที) และใกล้เคียงกับสนั่น (2530) ที่ศึกษาผลของการใช้รูปแบบรายการเทปบันทึกเสียงสำหรับกระจายเสียงทางหอกระจายข่าวในชุมชนชนบทต่อการเรียนรู้เรื่องพยาธิใบไม้คืบเพื่อการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐาน พบว่า รายการให้ความรู้ควรมีความยาวประมาณ 20 นาที ทั้งนี้เป็นเพราะช่วงเวลาดังกล่าวไม่สั้นและไม่ยาวเกินไป ผู้รับฟังสามารถจดจำเนื้อหาได้

(3) เวลาที่เหมาะสมในการรับฟังรายการเทปความรู้การเกษตร พบว่าเกษตรกรส่วนมากเห็นว่าเวลาที่เหมาะสมในการรับฟังรายการเทปความรู้การเกษตรอยู่ช่วงตอนเช้า ระหว่างเวลา 06.00-07.00 น. ร้อยละ 81.4 ส่วนที่เหลือเห็นว่าเวลาที่เหมาะสมคือตอนเย็น ระหว่างเวลา 18.00-19.00 น. ร้อยละ 18.6 ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรอยู่บ้านตอนเช้าก่อนออกไปปฏิบัติการในไร่นา

ผลการวิจัยนี้ใกล้เคียงกับเอกชัย และคณะ (2534) ที่ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้การเกษตรในท้องที่จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าควรกระจายเสียงในภาคเช้า เวลา 06.00-08.00 น.

(4) ความต้องการรับฟังภาษาที่ใช้ในรายการความรู้การเกษตร เกษตรกรส่วนมากมีความต้องการรับฟังภาษาที่ใช้ในรายการความรู้การเกษตร ผสมทั้งภาษาท้องถิ่นและไทยกลาง ร้อยละ 46.2 รองลงมาต้องการรับฟังภาษาไทยกลาง ร้อยละ 29.6 และภาษาท้องถิ่น ร้อยละ 24.2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องใช้ภาษาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้าใจหรือให้เกษตรกรนึกมองเห็นภาพวิธีการเทคโนโลยีความรู้การเกษตร ได้ดีกว่าภาษาไทยกลาง จึงจำเป็นต้องผสมทั้งภาษาไทยกลางและภาษาท้องถิ่น

(5) ความต้องการรูปแบบการนำเสนอรายการความรู้การเกษตร พบว่าเกษตรกรต้องการรูปแบบการนำเสนอรายการความรู้การเกษตรในหลายรูปแบบ ส่วนมากต้องการรับฟังรูปแบบการนำเสนอรายการตอบปัญหาทางการเกษตร ร้อยละ 82.7 รองลงมา เกษตรกรมีความต้องการรับฟังรูปแบบการนำเสนอ รายการข่าวสารการเกษตร รายการสนทนาสลับกับเพลง รายการสัมภาษณ์ รายการบทความ รายการสารคดี รายการนิตยสารการเกษตร และรายการละคร คือ ร้อยละ 64.8 ร้อยละ 53.2 ร้อยละ 51.2 ร้อยละ 39.2 ร้อยละ 38.2 ร้อยละ 20.3 และร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

ผลการวิจัยนี้อาจกล่าวได้ว่าเกษตรกรจะชอบรายการทางการเกษตรที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหในอาชีพของเขาได้ คือ รายการตอบปัญหาทางการเกษตร ซึ่งเกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์ได้ตรงกับปัญหาที่เป็นอยู่ในสภาพท้องถิ่นของเขามากกว่ารายการอื่น และการวิจัยนี้ใกล้เคียงกับพรพิมล (2533) ที่ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้นำต่อการได้รับความรู้ทางการเกษตรจากสื่อมวลชน อำเภอสนทราช จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า เกษตรกรผู้นำชอบรายการตอบปัญหาทางการเกษตรมากที่สุด

(6) ความนิยมผู้ดำเนินรายการของเกษตรกร ส่วนใหญ่เกษตรกรนิยมรับฟังผู้ดำเนินรายการ 2 คน เป็นผู้หญิงสลับกับผู้ชาย ร้อยละ 85.4 รองลงมา นิยมรับฟังผู้ดำเนินรายการเป็นผู้หญิงคนเดียว และผู้ชายคนเดียว คือ ร้อยละ 7.6 และร้อยละ 7.0 ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับกองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร (2533) ที่ศึกษาผลการเผยแพร่เทปความรู้การเกษตรผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายพบว่า เกษตรกรนิยมผู้ดำเนินรายการ 2 คน สลับชาย-หญิงมากที่สุด

4.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

4.5.1 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังรายการเทปความรู้การเกษตร (ตารางที่ 14) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการรับฟัง ร้อยละ 71.4 และไม่มีปัญหาในการรับฟังร้อยละ 28.6 รายละเอียดในปัญหาของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังรายการเทปความรู้การเกษตรมีดังนี้

ตารางที่ 14 ปัญหาในการรับฟังรายการเทปความรู้การเกษตร

ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
ไม่มีปัญหา	86	28.6
มีปัญหา	215	71.4
<u>สภาพปัญหา</u> (n=215)		
ฟังเสียงไม่ชัดเจน	142	47.2
ไม่มีเวลาฟัง	79	26.2
เครื่องขยายเสียงกำลังส่งไม่ดี	74	24.6
บ้านอยู่ไกลที่ตั้งหอกระจายข่าว	49	16.3
เนื้อหาซ้ำสมัย	35	11.6
เนื้อหาวิชาการมากเกินไป	30	10.0
รายการสั้นเกินไปไม่เข้าใจในเนื้อหา	25	8.3
รายการยาวเกินไป	21	7.0
เปิดเทปเวลาไม่เหมาะสม	13	4.3
<u>หมายเหตุ</u> เกษตรกรตอบมากกว่า 1 คำตอบ		

(1) เกษตรกรได้รับฟังเสียงไม่ชัดเจน ร้อยละ 47.2 อาจเป็นเพราะอุปกรณ์ของหอกระจายข่าวมีคุณภาพไม่ดี เนื่องจากมีอายุใช้งานมานาน

(2) เกษตรกรไม่มีเวลาฟัง ร้อยละ 26.2 อาจเป็นเพราะมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมาก

(3) เกษตรกรชี้แจงว่าเครื่องขยายเสียงของหอกระจายข่าวในหมู่บ้านกำลังส่งไม่ดีเป็นผลทำให้การรับฟังไม่ชัดเจน ร้อยละ 24.6

(4) บ้านอยู่ไกลจากที่ตั้งหอกระจายข่าว ร้อยละ 16.3 เป็นผลมาจากสภาพการตั้งบ้านเรือนกระจายกระจายในบางหมู่บ้าน อาจแก้ไขโดยใช้เสียงตามสายเพิ่มจุดติดตั้งลำโพงมากขึ้น

(5) เนื้อหาของรายการล้าสมัย ร้อยละ 11.6 อาจเป็นเพราะนำความรู้ที่ได้รับฟังไปใช้ประโยชน์แก่อำชีพ และครอบครัวได้น้อย

(6) เกษตรกรเห็นว่าเนื้อหาวิชาการมากเกินไป ร้อยละ 10.0 เนื่องจากความรู้ในบางเรื่องมีขั้นตอนและวิธีการมาก หรือเป็นเพราะเกษตรกรบางคนรับฟังเพียงครั้งเดียวและอาจไม่ต่อเนื่องจึงยังไม่เข้าใจดีนัก

(7) รายการสั้นเกินไปไม่เข้าใจในเนื้อหา ร้อยละ 8.3 อาจเป็นเพราะเนื้อหาบางเรื่องนำเสนอสั้นเกินไปโดยเฉพาะรายการประเภทข่าว เช่น ข่าวเตือนการระบาดของศัตรูพืช แก้ไขโดยเพิ่มความถี่ในการเปิดให้บ่อยขึ้น

(8) เกษตรกรเห็นว่ารายการยาวเกินไป ร้อยละ 7.0 อาจเป็นเพราะเกษตรกรไม่มีเวลาติดตามรับฟังรายการที่ใช้เวลามาก ๆ เนื่องจากมีภารกิจ ควรแบ่งเป็นตอน ๆ ให้สั้นกระชับ และน่าติดตามรับฟัง

(9) เกษตรกรเห็นว่าเปิดเทปเวลาที่ ไม่เหมาะสม ร้อยละ 4.3 อาจเนื่องมาจากต้องออกไปปฏิบัติภารกิจนอกบ้านในบางเวลาซึ่งตรงกับเวลาออกอากาศ ทำให้ไม่ได้รับฟังรายการเทปความรู้การเกษตร

จากผลการศึกษาปัญหาของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังรายการเทปความรู้การเกษตรนี้ ใกล้เคียงกับการศึกษาของเอกชัย และคณะ (2534) ที่ศึกษาการใช้ประโยชน์หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้การเกษตรในท้องที่จังหวัดระยอง ได้สรุปรายงานว่าเครื่องขยายเสียงเสียงบ่ออ ๆ ขาดงบประมาณซ่อมบำรุง ทำให้การรับฟังรายการไม่ติดต่อกัน ควรปรับปรุงระบบเสียงให้ชัดเจน โดยให้ความสนับสนุนด้านงบประมาณ การออกข่าวไม่ค่อยติดต่อกัน ข่าวสารที่ได้รับฟังยังมีน้อยเกินไป ควรปรับปรุงข่าวสารให้ตรงกับความต้องการของผู้ฟัง ควรสนับสนุนหอกระจายข่าวให้ได้ยินเสียงชัดเจนให้ทั่วถึง

4.5.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ความรู้การเกษตร
เกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะหลายประเด็นที่น่าสนใจ เรียงตามลำดับได้ดังนี้ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
(N=301)		
สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การกระจายเสียง		
เปลี่ยนใหม่	213	70.8
เพิ่มจุดติดตั้งลำโพงเป็นแบบเสียงตามสาย	181	60.1
หน่วยงานราชการควรมีการสนับสนุนเทปอย่างต่อเนื่อง	173	57.5
เพิ่มความถี่ในการออกอากาศโดยเปิดเป็นประจำหรือทุกวัน	161	53.5
มีตารางการกระจายเสียงที่แน่นอนและเปิดเป็นเวลา	139	46.2
ความรู้การเกษตรควรเป็นความรู้ที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์		
เหมาะสมกับท้องถิ่นและฤดูกาล	135	44.8
ควรมีการบรรยายสดอยู่ที่หมู่บ้านโดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม		
การเกษตร เป็นการถามตอบปัญหาในท้องที่	86	28.6
มีผู้รับผิดชอบเปิดเทปความรู้การเกษตรโดยเฉพาะ	65	21.6
ควรแทรกความรู้ด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย	62	20.6
ควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายของหอกระจายข่าว	54	17.9

ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การกระจายเสียงเปลี่ยนใหม่ ร้อยละ 70.8 เพิ่มจุดติดตั้งลำโพงเป็นแบบเสียงตามสาย ร้อยละ 60.1 หน่วยงานราชการควรมีการสนับสนุนเทปอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 57.5 เพิ่มความถี่ในการออกอากาศโดยเปิดเป็นประจำหรือทุกวัน ร้อยละ 53.5 ควรมีตารางการกระจายเสียงที่แน่นอนและเปิดเป็นเวลา ร้อยละ 46.2 ความรู้การเกษตรควรเป็นความรู้ที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์เหมาะสมกับท้องถิ่นและฤดูกาล ร้อยละ 44.8 ควรมีการบรรยายสดอยู่ที่หมู่บ้านในบางโอกาสโดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นการถามตอบปัญหาในท้องที่ ร้อยละ 28.6 มีผู้รับผิดชอบเปิดเทปความรู้การเกษตรโดยเฉพาะ ร้อยละ 21.6 ควรแทรกความรู้ด้านอื่นๆ

ประกอบด้วย ร้อยละ 20.6 เช่น ความรู้รอบตัว เกร็ดความรู้ในเรื่องต่าง ๆ วัฒนธรรม
ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายของหอกระจายข่าว ร้อยละ 17.9

4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกรกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร

ในส่วนนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกัน
ในเรื่องระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร การมีพื้นที่ในเขตชลประทาน
และเขตน้ำฝน รายได้ การฝึกอบรม และระยะห่างระหว่างหอกระจายข่าวกับบ้านของ
เกษตรกรกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร มีรายละเอียดดังนี้

4.6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกรกับการรับฟัง เนื้อหาความรู้การเกษตร

(1) เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันกับการรับฟังเนื้อหาความรู้การ
เกษตร

เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันกับการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร
ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

การรับฟัง	ระดับการศึกษา		
	ประถมศึกษา	สูงกว่าประถมศึกษา	รวม
เคย	163(60.8)	23(69.4)	186(61.8)
ไม่เคย	105(39.2)	10(8.7)	115(38.2)
รวม	268(100.0)	33(100.0)	301(100.0)

$$\chi^2 = .64058 \quad df = 1 \quad Sig = .4235 \quad P > .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันกับการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่าเกษตรกรทุกระดับการศึกษาต่างก็เคยรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการเผยแพร่เทคโนโลยีความรู้การเกษตรเป็นสื่อทางเสียง ไม่ยึดติดด้วยระดับการศึกษา

(2) เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรแตกต่างกันกับการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรแตกต่างกันกับการรับฟังเนื้อหาความรู้ทางการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรกับการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

การรับฟัง	ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร (ไร่)					รวม
	น้อยกว่า 11	11-20	21-30	31-40	มากกว่า 40	
เคย	29(50.9)	67(65.7)	49(69.0)	21(50.0)	20(55.6)	186(61.8)
ไม่เคย	28(49.1)	35(34.3)	22(31.0)	14(40.0)	16(44.4)	115(38.2)
รวม	57(100.0)	102(100.0)	71(100.0)	35(100.0)	36(100.0)	301(100.0)

$$\chi^2 = 5.74071 \quad df = 4 \quad Sig = .2194 \quad P > .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรแตกต่างกันกับการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร ไม่มีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่าเกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรแตกต่างกัน ต่างรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรู้การเกษตรที่นำเสนอ สามารถปรับใช้กับขนาดพื้นที่ถือครองมากน้อยตามความเหมาะสมของลักษณะพื้นที่ หรือกิจกรรมของเกษตรกร

(3) เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตรับน้ำแตกต่างกันกับการรับฟัง
 เนื้อหาความรู้การเกษตร

เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตรับน้ำแตกต่างกันกับการรับฟังเนื้อหา
 ความรู้การเกษตรมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ในเขตชลประทานและเขตน้าฝนกับการรับฟังเนื้อหา
 ความรู้การเกษตร

การรับฟัง	ลักษณะการใช้น้ำเพื่อการเกษตร		
	เขตน้าฝน	เขตชลประทาน	รวม
เคย	82 (55.4)	104 (68.0)	186 (61.8)
ไม่เคย	66 (44.6)	49 (32.0)	115 (38.2)
รวม	148 (100.0)	153 (100.0)	301 (100.0)

$$\chi^2 = 4.51524 \quad df = 1 \quad Sig = .0336 \quad P < .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตรับน้ำ
 แตกต่างกับการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร มีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่าเกษตรกร
 ในเขตชลประทานรับฟังเนื้อหาความรู้มากกว่าเกษตรกรในเขตน้าฝน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
 เกษตรกรที่อยู่ในเขตน้าฝนส่วนมากประกอบกิจกรรมในไร่นาได้เฉพาะฤดูฝน ส่วน
 เกษตรกรในเขตชลประทานส่วนใหญ่ สามารถประกอบกิจกรรมได้หลายอย่างและหลายครั้ง
 ตลอดปี ทำให้มีความสนใจติดตามรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรแตกต่างกัน

(4) เกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกันกับการรับรู้เนื้อหาความรู้การเกษตร
 เกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกันกับการรับรู้เนื้อหาความรู้การเกษตรมีความ
 สัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการรับรู้เนื้อหาความรู้การเกษตร

การรับรู้	รายได้ (บาท)				
	น้อยกว่า 30,001	30,001-50,000	50,001-70,000	มากกว่า 70,000	รวม
เคย	34(47.2)	59(58.4)	56(73.7)	37(71.2)	186(61.8)
ไม่เคย	38(52.8)	42(41.6)	20(26.3)	15(28.8)	115(38.2)
รวม	72(100.0)	101(100.0)	76(100.0)	52(100.0)	301(100.0)

$$\chi^2 = 13.44447 \quad df = 3 \quad Sig = .0038 \quad P < .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกันกับการรับรู้เนื้อหา
 ความรู้การเกษตรมีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่าเกษตรกรที่มีรายได้สูงรับรู้เนื้อหาความรู้
 การเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรายได้แสดงถึงฐานะ
 ความเป็นอยู่ของเกษตรกร เกษตรกรที่มีรายได้มากจะประกอบกิจกรรมการเกษตรหลายชนิด
 ทำให้เกิดความตื่นตัวและสนใจหาความรู้มาปรับปรุงอาชีพของตนเองอยู่เสมอมากกว่าเกษตรกร
 ที่มีรายได้ต่ำ

(5) เกษตรกรที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมแตกต่างกันกับการรับรู้เนื้อหาความรู้

การเกษตร

เกษตรกรที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมแตกต่างกันกับการรับรู้เนื้อหาความรู้
การเกษตรมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรมกับการรับรู้เนื้อหาความรู้การเกษตร

การรับรู้	การฝึกอบรม		
	เคย	ไม่เคย	รวม
เคย	139 (66.5)	47 (51.1)	186 (61.8)
ไม่เคย	70 (33.5)	45 (48.9)	115 (38.2)
รวม	209 (100.0)	92 (100.0)	301 (100.0)

$$\chi^2 = 5.79728 \quad df = 1 \quad Sig = .0161 \quad P < .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่เคยและไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม
ทางด้านการเกษตรกับการรับรู้เนื้อหาความรู้การเกษตร มีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่า
เกษตรกรที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมรับรู้เนื้อหาความรู้การเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เคย
เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งนี้เป็นผลมาจากที่เกษตรกรส่วนมากเคยเข้ารับการฝึกอบรม ทำให้
ได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านการเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม

(6) เกษตรกรที่มีระยะห่างระหว่างหอกระจาช้าวกับบ้านแตกต่างกันกับการ
รับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

เกษตรกรที่มีระยะห่างระหว่างหอกระจาช้าวกับบ้านแตกต่างกันกับการรับฟัง
เนื้อหาความรู้การเกษตรมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะห่างหอกระจาช้าวกับบ้านกับการรับฟังเนื้อหา
ความรู้การเกษตร

การรับฟัง	ระยะห่างหอกระจาช้าวกับบ้าน (เมตร)				
	น้อยกว่า 51	51-100	101-150	มากกว่า 150	รวม
เคย	64 (69.6)	53 (70.7)	22 (68.8)	47 (46.1)	186 (61.8)
ไม่เคย	28 (30.4)	22 (29.3)	10 (31.2)	55 (53.9)	115 (38.2)
รวม	92 (100.0)	75 (100.0)	32 (100.0)	102 (100.0)	301 (100.0)

$$\chi^2 = 16.18051 \quad df = 3 \quad Sig = .0010 \quad P < .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีระยะห่างระหว่างหอกระจาช้าว
กับบ้านแตกต่างกันกับการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรมีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่าเกษตรกร
ที่มีบ้านอยู่ใกล้หอกระจาช้าว รับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่มีบ้านอยู่ไกล
หอกระจาช้าว ทั้งนี้เป็นผลมาจากเกษตรกรที่มีบ้านอยู่ใกล้หอกระจาช้าวจะรับฟังได้ชัดเจน
กว่าเกษตรกรที่มีบ้านอยู่ไกล

(7) สรุปความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกรกับการ
รับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกรกับการรับฟัง
เนื้อหาความรู้การเกษตร

ลักษณะพื้นฐานของเกษตรกร	X^2	Sig	ความหมาย
ระดับการศึกษา	0.64058	.4235	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ขนาดพื้นที่ถือครอง	5.74071	.2194	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
เขตพื้นที่ทำการเกษตร	4.51524	.0336	มีความสัมพันธ์กัน
การฝึกอบรม	5.79728	.0161	มีความสัมพันธ์กัน
รายได้	13.44447	.0038	มีความสัมพันธ์กัน
ระยะห่างระหว่าง หอกระจายข่าวกับบ้าน	16.18051	.0010	มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานบาง
ประการของเกษตรกรกับการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรได้ดังนี้

- 1) เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่อง ระดับการศึกษา และ
ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรกับการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กัน
- 2) เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่องการมีพื้นที่ในเขตชลประทาน
และเขตน้ำฝน การฝึกอบรม รายได้ และระยะห่างระหว่างหอกระจายข่าวกับบ้านของ
เกษตรกรกับการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรมีความสัมพันธ์กัน

4.6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกรกับการนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์

(1) เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันกับการนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์

เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันกับการนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์	ระดับการศึกษา		
	ประถมศึกษา	สูงกว่าประถมศึกษา	รวม
เคย	106 (39.6)	19 (57.6)	125 (41.5)
ไม่เคย	162 (60.4)	14 (42.4)	176 (58.5)
รวม	268 (100.0)	23 (100.0)	301 (100.0)

$$\chi^2 = 3.22351 \quad df = 1 \quad Sig = .0726 \quad P > .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันกับการนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นาไม่มีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่าเกษตรกรทุกระดับการศึกษาต่างก็เคยนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นาเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรทุกระดับการศึกษาประกอบกิจกรรมในไร่นาที่คล้ายๆ กัน ทำให้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในลักษณะเดียวกัน

(2) เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรแตกต่างกันกับการนำเนื้อหา
ความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์

เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรแตกต่างกันกับการนำเนื้อหา
ความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรกับการนำเนื้อหา
ความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์	ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร (ไร่)					รวม
	น้อยกว่า 11	11-20	21-30	31-40	มากกว่า 40	
เคย	10(17.5)	44(43.1)	41(57.7)	17(48.6)	13(36.1)	125(41.5)
ไม่เคย	47(82.5)	58(56.9)	30(42.3)	18(51.4)	23(63.9)	176(58.5)
รวม	57(100.0)	102(100.0)	71(100.0)	35(100.0)	36(100.0)	301(100.0)

$$\chi^2 = 22.45308 \quad df = 4 \quad Sig = .0002 \quad P < .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร
แตกต่างกันกับการนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นา มีความสัมพันธ์กัน
สรุปได้ว่า เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองมากกว่านำความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์มาก
กว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่น้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรมากทำกิจกรรม
ได้หลายอย่างจึงสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่น้อย

(3) เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตรับน้ำแตกต่างกันกับการนำน้ำ
ความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์

เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตรับน้ำแตกต่างกันกับการนำน้ำ
ความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ในเขตน้ำฝนและเขตชลประทานกับการนำน้ำ
ความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์	ลักษณะการใช้น้ำเพื่อการเกษตร		
	เขตน้ำฝน	เขตชลประทาน	รวม
เคย	45(30.4)	80(52.3)	125(41.5)
ไม่เคย	103(69.6)	73(47.7)	176(58.5)
รวม	148(100.0)	153(100.0)	301(100.0)

$$\chi^2 = 13.94720 \quad df = 1 \quad Sig = .0002 \quad P < .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตรับน้ำ
แตกต่างกันกับการนำน้ำความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นา มีความสัมพันธ์กัน
สรุปได้ว่า เกษตรกรในเขตชลประทานนำน้ำความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์มากกว่า
เกษตรกรในเขตน้ำฝน อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่อยู่ในเขตชลประทานสามารถประกอบ
กิจกรรมได้ตลอดทั้งปี จึงนำความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่าเกษตรกรที่อยู่ใน
เขตน้ำฝน

(4) เกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกันกับการนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์

เกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกันกับการนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์	รายได้ (บาท)				รวม
	น้อยกว่า 30,001	30,001-50,000	50,001-70,000	มากกว่า 70,000	
เคย	20(27.8)	34(33.7)	45(59.2)	26(50.0)	125(41.5)
ไม่เคย	52(72.2)	67(66.3)	31(40.8)	26(50.0)	176(58.5)
รวม	72(100.0)	101(100.0)	76(100.0)	52(100.0)	301(100.0)

$$\chi^2 = 19.50202 \quad df = 3 \quad Sig = .0002 \quad P < .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกันกับการนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นามีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่าเกษตรกรที่มีรายได้สูงนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ อาจกล่าวได้ว่าเกษตรกรที่มีรายได้ดี มีการนำเอาเทคโนโลยีไปใช้ในไร่นา ทั้งนี้เนื่องจากมีทุนในการดำเนินงาน จึงมีการนำเอาความรู้ไปปรับปรุงอาชีพของตนเองอยู่เสมอ

(5) เกษตรกรที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมแตกต่างกันกับการนำเนื้อหาความรู้
การเกษตรไปใช้ประโยชน์

เกษตรกรที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมแตกต่างกัน กับการนำเนื้อหาความรู้
การเกษตรไปใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 ความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรมกับการนำเนื้อหาความรู้การเกษตร
ไปใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์	การฝึกอบรม		
	เคย	ไม่เคย	รวม
เคย	100 (47.8)	25 (27.2)	125 (41.5)
ไม่เคย	109 (52.2)	67 (72.8)	176 (58.5)
รวม	209 (100.0)	192 (100.0)	301 (100.0)

$$\chi^2 = 10.40780 \quad df = 1 \quad Sig = .0013 \quad P < .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่เคยและไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม
ทางด้านการเกษตร กับการนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นา มีความ
สัมพันธ์กัน สรุปได้ว่าเกษตรกรที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้
ประโยชน์มากกว่าเกษตรกรที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม อาจกล่าวได้ว่าเกษตรกรที่เคย
เข้ารับการฝึกอบรมทางด้านการเกษตร มีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่การเกษตรอยู่เสมอ
หรือเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมโครงการของราชการทำให้มีการนำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์
มากกว่าเกษตรกรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม

(6) เกษตรกรที่มีระยะห่างระหว่างกระจายข้าวกับบ้านแตกต่างกันกับการนำ
 เนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์

เกษตรกรที่มีระยะห่างระหว่างหอกระจายข้าวกับบ้านแตกต่างกันกับการนำ
 เนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะห่างหอกระจายข้าวกับบ้านกับการนำ
 เนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์	ระยะห่าง (เมตร)				รวม
	น้อยกว่า 51	51-100	101-150	มากกว่า 150	
เคย	49(53.3)	40(53.3)	16(50.0)	20(19.6)	125(41.5)
ไม่เคย	43(46.7)	35(46.7)	16(50.0)	82(80.4)	176(58.5)
รวม	92(100.0)	75(100.0)	32(100.0)	102(100.0)	301(100.0)

$$\chi^2 = 30.64961 \quad df = 3 \quad Sig = .0000 \quad P < .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีระยะห่างระหว่างหอกระจายข้าวกับ
 บ้านแตกต่างกัน การนำเนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นามีความสัมพันธ์กัน
 สรุปได้ว่า เกษตรกรที่มีบ้านอยู่ใกล้หอกระจายข้าวนำความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์มาก
 กว่าเกษตรกรที่อยู่ไกลจากหอกระจายข้าว ทั้งนี้เกษตรกรที่อยู่ใกล้หอกระจายข้าวรับฟัง
 รายการได้ชัดเจน ทำให้เข้าใจเนื้อหาความรู้การเกษตร สามารถนำเอาความรู้ไปใช้
 ปรับปรุงอาชีพของตนเองได้ดีกว่าเกษตรกรที่อยู่ไกล และรับฟังรายการได้ไม่ชัดเจน

(7) สรุปความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกรกับการนำ^๕เนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นา (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกรกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำ^๕เนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นา

ลักษณะพื้นฐานของเกษตรกร	χ^2	Sig	ความหมาย
ระดับการศึกษา	3.22351	.0726	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
การฝึกอบรม	10.40780	.0013	มีความสัมพันธ์กัน
เขต ^๕ พื้นที่ทำการเกษตร	13.94720	.0002	มีความสัมพันธ์กัน
รายได้	19.50202	.0002	มีความสัมพันธ์กัน
ขนาด ^๕ พื้นที่ถือครอง	22.45308	.0002	มีความสัมพันธ์กัน
ระยะทางระหว่าง หอกระจายข่าวกับบ้าน	30.64961	.0000	มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกรกับการนำ^๕เนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นาได้ดังนี้

1) เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่องระดับการศึกษา กับการนำ^๕เนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นาไม่มีความสัมพันธ์กัน

2) เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่องการฝึกอบรม การมีพื้นที่ในเขตชลประทานและเขตน้ำฝน รายได้ ขนาด^๕พื้นที่ถือครองทางการเกษตร และระยะทางระหว่างหอกระจายข่าวกับบ้านของเกษตรกร กับการนำ^๕เนื้อหาความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นามีความสัมพันธ์กัน

4.6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกรกับ
ระดับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

(1) เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันกับความต้องการรับฟังเนื้อหา
ความรู้การเกษตร

เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน กับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้
การเกษตรมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการรับฟังเนื้อหา
ความรู้การเกษตร

ความต้องการ	ระดับการศึกษา		
	ประถมศึกษา	สูงกว่าประถมศึกษา	รวม
มาก	114 (42.5)	24 (72.7)	138 (45.8)
น้อย	122 (45.5)	7 (21.2)	129 (42.9)
ไม่ต้องการ	32 (12.0)	2 (6.1)	34 (11.3)
รวม	268 (100.0)	33 (100.0)	301 (100.0)

$$\chi^2 = 10.79206 \quad df = 2 \quad Sig = .0045 \quad P < .05$$

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันกับ
ความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร มีความสัมพันธ์กัน หรือเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน
สรุปได้ว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงมีความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร
มากกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า กล่าวได้ว่าเกษตรกรมีพื้นฐานความรู้แตกต่าง
กันเป็นผลให้ความต้องการรับฟังความรู้การเกษตรไม่เหมือนกัน

(2) เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรแตกต่างกันกับความต้องการ
รับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรแตกต่างกันกับความต้องการรับฟัง
เนื้อหาความรู้การเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรกับความต้องการรับฟัง
เนื้อหาความรู้การเกษตร

ความต้องการ	ขนาดพื้นที่ถือครอง (ไร่)					รวม
	น้อยกว่า 11	11-20	21-30	31-40	มากกว่า 40	
มาก	22(38.6)	48(47.0)	37(52.1)	15(42.9)	16(44.4)	138(45.8)
น้อย	25(43.9)	43(42.2)	30(42.3)	15(42.9)	16(44.4)	129(42.9)
ไม่ต้องการ	10(17.5)	11(10.8)	4(5.6)	5(14.2)	4(11.2)	34(11.3)
รวม	57(100.0)	102(100.0)	71(100.0)	35(100.0)	36(100.0)	301(100.0)

$$\chi^2 = 5.71684 \quad df = 8 \quad Sig = .6789 \quad P > .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร
แตกต่างกันกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่า
เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองแตกต่างกัน มีความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร
เช่นเดียวกัน กล่าวคือขนาดพื้นที่ถือครองไม่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกร

(3) เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตรับน้ำแตกต่างกันกับความต้องการ
รับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตรับน้ำแตกต่างกันกับความต้องการรับฟัง
เนื้อหาความรู้การเกษตรมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ในเขตน้าฝนและเขตชลประทาน
กับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

ความต้องการ	ลักษณะการใช้พื้นที่เพื่อการเกษตร		
	เขตน้าฝน	เขตชลประทาน	รวม
มาก	52 (35.1)	86 (56.2)	138 (45.8)
น้อย	66 (44.6)	63 (41.2)	129 (42.9)
ไม่ต้องการ	30 (20.3)	4 (2.6)	34 (11.3)
รวม	148 (100.0)	153 (100.0)	301 (100.0)

$$\chi^2 = 28.25367 \quad df = 2 \quad Sig = .0000 \quad P < .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตรับน้ำ
แตกต่างกันกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร มีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่า
เกษตรกรในเขตชลประทานมีความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรมากกว่าเกษตรกร
ในเขตน้าฝน ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรในเขตชลประทานสามารถทำกิจกรรมได้หลายอย่าง
และตลอดปี ส่วนเกษตรกรที่อยู่ในเขตน้าฝนมีข้อจำกัดในเรื่องน้ำจึงมีความต้องการรับฟัง
ความรู้การเกษตรน้อย

(4) เกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกันกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร
 เกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกันกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร
 มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

ความ	รายได้ (บาท)				
	น้อยกว่า 30,001	30,001-50,000	50,001-70,000	มากกว่า 70,000	รวม
มาก	21(29.2)	48(47.5)	38(50.0)	31(59.6)	138(45.8)
น้อย	35(48.6)	45(44.6)	32(42.1)	17(32.7)	129(42.9)
ไม่ต้องการ	16(22.2)	8(7.9)	6(7.9)	4(7.7)	34(11.3)
รวม	72(100.0)	101(100.0)	76(100.0)	52(100.0)	301(100.0)

$$\chi^2 = 18.75967 \quad df = 6 \quad Sig = .0046 \quad P < .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกันกับความต้องการ
 รับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร มีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่าเกษตรกรที่มีรายได้สูงมีความ
 ต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ เป็นเพราะเกษตรกร
 ที่มีรายได้สูงจะสามารถลงทุนประกอบกิจการในไร่นาของตนเอง จึงเกิดความตื่นตัวสนใจ
 เปิดรับข้อมูลข่าวสาร และมีความต้องการรับฟังความรู้การเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่มี
 รายได้ต่ำ

(5) เกษตรกรที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมแตกต่างกันกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

เกษตรกรที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมแตกต่างกันกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 ความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรมกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

ความต้องการ	การฝึกอบรม		
	เคย	ไม่เคย	รวม
มาก	104 (49.8)	34 (37.0)	138 (45.8)
น้อย	83 (39.7)	46 (50.0)	129 (42.9)
ไม่ต้องการ	22 (10.5)	12 (13.0)	34 (11.3)
รวม	209 (100.0)	92 (100.0)	301 (100.0)

$$\chi^2 = 4.22003 \quad df = 2 \quad Sig = .1212 \quad P > .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมแตกต่างกันกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่าเกษตรกรที่เคยและไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมทางด้านการเกษตร ต่างก็มีความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีระดับความรู้ไม่แตกต่างกันมาก เป็นผลให้มีความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรเหมือนกัน

(6) เกษตรกรที่มีระยะห่างระหว่างหอกระจายข้าวกับบ้านแตกต่างกันกับความ ต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

เกษตรกรที่มีระยะห่างระหว่างหอกระจายข้าวกับบ้านแตกต่างกันความต้องการ รับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 35)

ตารางที่ 35 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะห่างหอกระจายข้าวกับบ้านกับความต้องการรับฟัง เนื้อหาความรู้การเกษตร

ความต้องการ	ระยะห่าง (เมตร)				รวม
	น้อยกว่า 51	51-100	101-150	มากกว่า 150	
มาก	47(51.1)	44(58.7)	11(34.4)	36(35.3)	138(45.8)
น้อย	41(44.6)	29(38.7)	19(59.4)	40(39.2)	129(42.9)
ไม่ต้องการ	4(4.3)	2(2.6)	2(6.2)	26(25.5)	34(11.3)
รวม	92(100.0)	75(100.0)	32(100.0)	102(100.0)	301(100.0)

$$\chi^2 = 37.14917 \quad df = 6 \quad Sig = .0000 \quad P < .05$$

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีระยะห่างระหว่างหอกระจายข้าว กับบ้านแตกต่างกันความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรมีความสัมพันธ์กัน สรุปได้ว่า เกษตรกรที่มีบ้านอยู่ใกล้หอกระจายข้าวมีความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรมากกว่า เกษตรกรที่มีบ้านอยู่ไกลจากหอกระจายข้าว อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่อยู่ใกล้หอกระจายข้าว จะรับฟังได้ชัดเจน จึงเกิดความสนใจติดตามรับฟังมากกว่าเกษตรกรที่อยู่ไกลซึ่งรับฟังเสียง ไม่ชัดเจน

(7) สรุปความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกรกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 36 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกรกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

ลักษณะพื้นฐานของเกษตรกร	X^2	Sig	ความหมาย
ขนาดพื้นที่ถือครอง	5.71684	.6789	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
การฝึกอบรม	4.22003	.1212	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
รายได้	18.75967	.0046	มีความสัมพันธ์กัน
ระดับการศึกษา	10.79206	.0045	มีความสัมพันธ์กัน
เขตพื้นที่ทำการเกษตร	28.25367	.0000	มีความสัมพันธ์กัน
ระยะห่างระหว่าง หออกระจายข้าวกับบ้าน	37.14917	.0000	มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกรกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร ได้ดังนี้

- 1) เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่อง ขนาดพื้นที่ถือครองทาง
การเกษตรและการฝึกอบรมกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กัน
- 2) เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่องรายได้ ระดับการศึกษา
การมีพื้นที่ในเขตชลประทานและเขตน้ำฝน และระยะห่างระหว่างหออกระจายข้าวกับบ้าน
ของเกษตรกรกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรมีความสัมพันธ์กัน

4.7 ผลการทดสอบสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่องระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร การมีพื้นที่ในเขตน้ำฝนและเขตชลประทาน รายได้ การฝึกอบรม และระยะห่างระหว่างหอกระจายข่าวกับบ้านของเกษตรกร มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้

- (1) การรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร
- (2) การนำความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นา
- (3) ระดับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตร

จากผลการศึกษาดังปรากฏในตารางที่ 16-36 สามารถสรุปความสัมพันธ์กันของความคิดเห็นต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร จำแนกตามลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกร ได้ดังนี้ (ตารางที่ 37)

4.7.1 ยอมรับสมมติฐานในการวิจัยที่ว่า

- (1) เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่อง ระดับการศึกษา และขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรกับการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กัน
- (2) เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่องระดับการศึกษา กับการนำความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นาไม่มีความสัมพันธ์กัน
- (3) เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่อง ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรและการฝึกอบรมกับความต้องการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กัน

4.7.2 ปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัยที่ว่า

- (1) เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่องการมีพื้นที่ในเขตชลประทานและเขตน้ำฝน รายได้ การฝึกอบรม และระยะห่างระหว่างหอกระจายข่าวกับบ้านของเกษตรกรกับการรับฟังเนื้อหาความรู้การเกษตรมีความสัมพันธ์กัน
- (2) เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่อง ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร การมีพื้นที่ในเขตชลประทานและเขตชลประทาน รายได้ การฝึกอบรม และระยะห่างหอกระจายข่าวกับบ้านของเกษตรกรกับการนำความรู้การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในไร่นา มีความสัมพันธ์กัน

(3) เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่องระดับการศึกษา การมีพื้นที่ในเขตชลประทานและเขตนํ้าฝน รายได้ และระยะห่างระหว่างหอกระจายข่าวกับบ้านของเกษตรกร กับความต้องการรับเนื้อหาความรู้การเกษตร มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 37 สรุปความสัมพันธ์กันของความคิดเห็นต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร จำแนกตามลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกร

ลักษณะพื้นฐาน ของเกษตรกร	ความคิดเห็นต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร (X^2)		
	การรับฟัง เนื้อหาความรู้	การนำไปใช้ ประโยชน์	ความต้องการรับฟัง เนื้อหาความรู้การเกษตร
ระดับการศึกษา	0.64058	3.22351	10.79206**
ขนาดพื้นที่ถือครอง	6.42527	22.45350***	5.71684
เขตพื้นที่ทำการเกษตร	4.51524*	13.94720***	28.25367***
รายได้	13.44447**	19.50202***	18.75967**
การฝึกอบรม	5.79728*	10.40780**	4.22003
ระยะห่างระหว่าง หอกระจายข่าวกับบ้าน	16.18051***	30.64961***	37.149017***

หมายเหตุ

* มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

** มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01

*** มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .001